

УДК 37.011.3-051[(438):(477)]

**Клім-Клімашевська
Ганна**

У статті розкрито досвід міжнародного наукового співробітництва навчальних закладів Польщі та України, конкретизується робота творчої лабораторії, створеної на базі Криворізького природничо-наукового ліцею спільно з ученими природничо-гуманітарного університету (м. Седльце, Польща) та Національного університету імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси, Україна). Характеризуються основні напрями та досягнення в науковій роботі.

Ключові слова: міжнародна наукова співпраця, творча лабораторія, творчий проект, основні напрями дослідження.

Постановка проблеми. Підвищення ролі людського фактору в житті сучасного суспільства, інтеграція зусиль у пошуках оптимального рішення соціальних проблем актуалізують проблеми освіти. Вирішення цих завдань можливе лише об'єднаними силами, спрямованими на створення загальноєвропейської системи освіти. Необхідно подолати роз'єднаність освітніх систем, знайти шляхи зближення змісту, технологій, форм контролю, оцінки якості та оформлення результатів навчання, але зберігаючи національні особливості і досягнення навчальних закладів різних країн. Складність цієї проблеми полягає в тому, щоб за потребою і бажанням швидше інтегруватися

Кондрашова Лідія

в світовий простір, не втратити власну національну систему освіти, не замінити національну самосвідомість загальнолюдським, втративши самобутність менталітету кожної з країн.

Аналіз останніх досліджень. Протягом багатьох століть кращі представники людства намагалися знайти відповідь на питання: як удосконалити школу?. У цьому плані користуються заслуженою увагою праці А. Дістервега, Я. Коменського, К. Ушинського. Проблема формування особистості вчителя розроблялася українськими вченими (А. Бойко, Н. Євтухом, І. Зязюном, Н. Кічук, Л. Кондрашовою, Л. Нечепоренко, Р. Хмелюк) і польськими вченими, які обґрунтовували шляхи підвищення ефективності навчального процесу в різних типах навчальних закладів. Але вчені у своїх дослідженнях не враховували специфіку школи в умовах нестабільного світу, інтеграційних процесів, що відбуваються в суспільстві.

Мета статті полягає в тому, щоб виявити причини, що стимулюють в системі освіти Польщі та України потребу інтеграції в європейський освітній простір, і необхідність об'єднання зусиль вчених різних країн у реформуванні системи освіти.

Виклад основного матеріалу. Проблема подальшого вдосконалення системи освіти зводиться не тільки до створення єдиного ринку праці, розширення доступу до Європейської освіти, підвищення мобільності кадрів, але і до створення загального інтелектуального простору, в якому переважали б духовні цінності, професійний досвід і творче ставлення до реалій навколишнього світу.

Ще М. Бердяєв шкодував про те, що в суспільстві занадто багато роз'єднуючих сил і дуже мало таких, що об'єднують. У цьому він бачив «найбільшу трагедію і небезпеку» для людства.

Важливий потенціал ефективного вирішення актуальних проблем сучасної освіти полягає у взаємодії та об'єднанні зусиль вчених України та європейських країн. Він повинен бути спрямований на реалізацію

перспективних ідей, інноваційних технологій, вирішення організаційних і практичних завдань; стимулювання потреби у складному синтезі, що забезпечує цілісність духовного світу, наукових пошуків і досягнень, спадкоємність духовної культури людства.

Творчі пошуки українських і польських учених об'єднує спільна ідея, що тільки вчитель-професіонал, неординарна творча особистість може виховати щасливу людину, здатну протистояти негативним впливам середовища, зробити своє життя вільним та успішним. Реалізація цієї ідеї зумовила створення спільними зусиллями вчених Природно-гуманітарного університету (м. Седльце, Польща), Національного університету імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси, Україна) та Криворізького природничо-наукового ліцею (м. Кривий Ріг, Україна) міжнародної лабораторії «Підготовка творчого вчителя».

Основою для співробітництва служать актуальні проблеми загальноосвітньої та вищої шкіл:

- концептуальна розробка навчальних планів і програм, спрямованих на оновлення змісту освіти різних типів навчальних закладів;
- створення і впровадження в педагогічну практику нових технологій;
- узагальнення, поширення та впровадження в освітню практику передового педагогічного досвіду щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, підвищення його здоров'язберігаючого ресурсу, формування ролі у становленні творчого потенціалу зростаючої особистості;
- забезпечення виховного та освітнього середовища, сукупності умов, що стимулюють професійне і духовно-моральне становлення особистості;
- подальшого вдосконалення професіоналізму вчителя відповідно до вимог рівня професіоналізму вузівських викладачів.

Координація зусиль вчених, вчителів-практиків, які займаються розробкою різних аспектів сучасної освіти, дає позитивні результати. Досвід показав, що міждержавні наукові центри, асоціації професорів, спільні

семінари, наукові форуми активізують зусилля вчених, підвищують результативність наукових рекомендацій, сприяють оптимальному пошуку коштів на наукові дослідження, цілеспрямованому впровадженню результатів досліджень з проблем освіти в практику вищої школи. Взаємодія різних країн дозволяє успішно виконувати замовлення суспільства на підготовку високопрофесійних і конкурентоспроможних кадрів, що відповідають вимогам світових стандартів і здатних творчо виконувати професійні функції.

Досвід спільної співпраці на базі міжнародної лабораторії «Підготовка творчого вчителя» дає підстави стверджувати, що союз вищої й загальноосвітньої школи різних країн позитивно впливає на вирішення складних проблем, що стоять сьогодні перед системою освіти в цілому як в Польщі, так і в Україні. Творча лабораторія уможлиблює структурування всієї корисної науково-педагогічної інформації, досягнень педагогічного досвіду, виконання творчих проектів для створення єдиної бази даних «творчих педагогічних рішень, нововведень і досягнень» спільними зусиллями вчених і вчителів-практиків.

Спільна робота дає змогу акцентувати увагу на пріоритетних наукових напрямках у науково-педагогічній сфері, поступово розширюючи спектр завдань підвищення якості навчання і творчої діяльності вчителів та учнів, викладачів і студентів.

Для керівництва лабораторією було створено оргкомітет управління діяльністю міжнародного співробітництва в галузі педагогічних досліджень. До його складу увійшли: Т. Захарук, д.пед.н. хаб., професор, ректор Природно-гуманітарного університету (м. Седльце, Польща) і Л. Башук, директор ліцею (м. Кривий Ріг, Україна); наукові консультанти: А. Клім-Клімашевська, д.пед.н., хаб, професор, зав. кафедрою педагогіки дидактики (ЄГУ, Польща) і Л. Кондрашова, д.пед.н, професор кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту (ЧНУ імені Б. Хмельницького, Україна); керівник науково-методичного забезпечення зростання професіоналізму і майстерності

вчителів та викладачів Б. Чаговець, к.пед.н., заступник директора з науково-методичної роботи ліцею (м. Кривий Ріг) та К. Жегналік, д.пед.н., хаб., професор кафедри дидактики (ЄГУ, Польща); керівник інформаційно-комп'ютерного забезпечення лабораторії Г. Труханенко, к.пед.н., заступник директора з навчально-виховної роботи ліцею; керівник служби моніторингу та менеджменту М. Кондрашов, к.пед.н., вчитель англійської мови.

Орієнтацію оргкомітету та членів лабораторії спрямовано на підвищення якості спільної науково-педагогічної діяльності та передбачає вивчення й аналіз мотиваційних потреб і ціннісно-нормативних характеристик основних суб'єктів освітнього процесу (учні та студенти, вчителі і викладачі) й створення умов реалізації їх інтересів і потреб.

В основу служби моніторингу і менеджменту було покладено управління науковими проектами з метою створення системи управління якістю навчально-виховного процесу та результативності наукової діяльності вчителів і викладачів.

На основі договору про творчу співпрацю ліцею з природно-гуманітарним університетом (м. Седльце, Республіка Польща) та національним університетом імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси, Україна) проводяться наукові дослідження з актуальних проблем педагогічної науки, підвищення рівня професіоналізму, готовності педагогів до гуманізації і демократизації освітнього процесу в різних типах навчальних закладів. Спільно з польськими вченими (Т. Захарук, А. Клім-Клімашевська, Р. Росса, К. Жегналік та ін.) конкретизуються умови та шляхи оптимізації навчального процесу в ліцеї і підготовки творчого вчителя в умовах вищої школи.

Практично значущим було спільне дослідження проблеми здоров'язберігаючих основ сучасного навчання в ліцеї і вищій школі.

Мета цього проекту – пошуки шляхів зниження стресогенного педагогічного впливу на зростаючу особистість, обґрунтування теоретичних основ здоров'язберігаючих основ навчання, технологій та використання

різноманітних форм і методів, що дозволяють максимально активізувати позицію учнів, стимулювати їх пізнавальну активність, орієнтуючись на можливості і здатності кожної особистості, створення умов для її самоствердження і самовираження в освітньому процесі [1].

Вагомий інтерес для педагогічної практики викликає спільний проект обґрунтування теоретичних основ педагогіки успішності. Провідною ідеєю спільних зусиль вчених і вчителів-практиків було навчання успіхом ліцеїстів і майбутніх педагогів.

Зусилля членів лабораторії зосереджувалися на теоретичному обґрунтуванні й використанні дидактичних засобів, що стимулюють позитивні мотиви навчання, потреби учнів в нових знаннях, способах роботи з різними джерелами інформації. Успішність пізнавальної діяльності, розвиток здатності до нестандартного вирішення навчальних і професійних проблем в спільному науковому пошуку вчителя і учнів обумовлювали творчість і креативний підхід у вирішенні навчальних проблем. Виявлено причини низької результативності діяльності учнів і вчителя, шляхи та способи досягнення професійного успіху в практичній педагогічній роботі, розроблено теоретичні основи педагогіки успішності [2].

Проведено дослідження спільно з польським професором Р. Росса, у якому досліджувався феномен дитячого щастя з філософських і педагогічних аспектів. Учені бачать вихід у соціалізації й гуманізації середовища, конкретизації чинників, що позитивно впливають на формування творчої особистості, способів адаптації її до постійно змінюваних умов життя й розвитку здатності протистояти негативним впливам навколишнього середовища [3]. Творча лабораторія, яка об'єднала зусилля вітчизняних і зарубіжних науковців та вчителів-практиків, служить основою стимулювання всіх ресурсів і умов для реалізації внутрішнього потенціалу всіх учасників наукового пошуку й освітнього процесу. Важливим аспектом діяльності лабораторії є робота зі створення методичного забезпечення та психолого-

педагогічного супроводу діяльності вчителів і учнів, викладачів і студентів: зворотний зв'язок за результатами їх діяльності (ефективність навчально-виховного процесу, методи організації самостійної та наукової роботи, форм методичного навчання і підвищення кваліфікації, досягнень в науково-дослідній діяльності); методичні рекомендації щодо вдосконалення форм, методів і технологій навчально-виховної роботи; розробки програм стратегій індивідуального розвитку особистості, професійного зростання вчителя і викладача, розвитку творчого стилю педагогічної діяльності [4, 5].

Результати діяльності лабораторії стимулювали впровадження нових технологій (евристичного навчання, методу успіху, здоров'язберігаючих технологій та ін.). Теоретичне обґрунтування нових ідей (педагогіка успішності, філософія дитячого щастя і успіху, організація навчального процесу на принципах евристичного мислення та ін.), механізмів управління і методик моніторингу якості освітнього процесу підтверджують необхідність міжнародного наукового співробітництва навчальних закладів Польщі та України. У процесі такої діяльності велика увага приділяється створенню необхідних умов, які дозволяють підвищити ступінь відповідності цілей навчання, виконання творчих, дослідницьких проектів вимогам педагогічної практики; якість навчальних і дослідницьких програм; якість методичної роботи та професійного зростання педагогом, якість навчально-методичного, інформаційно-комп'ютерного забезпечення та психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; якість навчальної роботи ліцеїстів та студентів, якість організаторської та управлінської культури педагогічних колективів ліцею та університетів. Діяльність творчої лабораторії стає соціальною нормою наукового співробітництва, що виражає потребу в постійному зростанні професіоналізму, творчості та професійної відповідальності в досягненні поставлених цілей.

Аналіз діяльності лабораторії дозволяє констатувати про спрямованість її зусиль на створення оптимальних умов для наукового пошуку і

впровадження нововведень у педагогічну практику, забезпечення взаємозв'язку дослідження і освітнього процесу, розвиток особистості на основі толерантності, компетентності, професійності та професійного успіху, тих базових цінностей, без яких не може бути творчості і самоствердження особистості.

Висновок. Спільні зусилля вчених і вчителів дозволяють успішно вирішувати проблему формування педагога-професіонала, його креативності та рефлексивності, вміння швидко адаптуватися до постійно мінливих умов, здатності приймати відповідальні рішення і відповідати за їх наслідки, потреби в безперервному навчанні і достатнього рівня готовності до творчої діяльності. Модель «Лабораторії підготовки творчого вчителя» є перспективною, оскільки спрямована в майбутнє і демонструє можливості педагогів у підготовці нових громадян цивілізованого співтовариства.

Список використаних джерел

1. Теоретические основы здоровьесберегающей деятельности учителя: [кол. монографія] / под. ред. Л. Кондрашовой, А. Клим-Климашевской. – Седльце. – Черкасы : УПХ – ЧНУ им. Б. Хмельницкого, 2014. – 314 с.
2. Педагогика успешности: практико-ориентированный аспект : [кол. монографія]. – Черкасы-Седльце, 2015. – 429 с.
3. Проблемы философии счастья и педагогика успешности в исследованиях ученых славянских стран : [кол. монографія] / под научн. ред. В. Кондрашовой, А. Клим-Климашевской. – Черкасы-Седльце, 2016. – 398 с.
4. Inwencje w edukacji dzieci, mlodziezy I doroslych: Monografia wieloautorska pod redakcja naukowa Anny Klim-Klimaszewskiej. Adaty Fijakowskiej-Mroczeck, Ewy Jagiello. – Cedlce : Akka, 2016.
5. Edukacja bez granic dzieci, mloziezy I doroslych: Monografia wieloautorska / Redakcja naukowa Anna Klim-Klimaszewska, Agata Fijalkwska – Mroczeck / – Siedlice : АККА, 2017.

Клим-Климашевская, Анна, Кондрашова Лидия. «ЛАБОРАТОРИЯ ПОДГОТОВКИ ТВОРЧЕСКОГО УЧИТЕЛЯ» КАК ФОРМА НАУЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА ПЕДАГОГОВ ПОЛЬШИ И УКРАИНЫ

В статье раскрывается опыт международного научного сотрудничества учебных заведений Польши и Украины, конкретизируется работа творческой лаборатории, созданной на базе Криворожского естественно-научного лицея совместно с учеными естественно-гуманитарного университета (г. Седльце, Польша) и Национального университета имени Богдана Хмельницкого (г. Черкассы, Украина). Характеризуются основные направления и достижения в научной работе.

Ключевые слова: *международное научное сотрудничество, творческая лаборатория, творческий проект, основные направления исследования.*

Klim-Klimashevskaya Anna, Lydia Kondrashova. «LABORATORY OF TRAINING TEACHER» AS A FORM OF SCIENTIFIC COOPERATION OF TEACHERS OF POLAND AND UKRAINE

The article reveals the experience of international scientific cooperation of educational institutions in Poland and Ukraine, the work of the creative laboratory created on the basis of the Krivorozhsky Natural Science Lyceum together with the scientists of the natural-humanitarian university (Siedlce, Poland) and the Bogdan Khmelnytsky National University (Cherkasy, Ukraine). Characterize the main directions and achievements in scientific work.

Key words: *international scientific cooperation, creative laboratory, creative project, main areas of research.*